

*Hoe kon hij weten van
haar schaamtevolle
geheim?*

LITERAIRE THRILLER

Verdrongen verleden

MARIANNE & THEO
HOOGSTRAATEN

DE CRIME COMPAGNIE

*Hoe kon hij weten van
haar schaamtevolle
geheim?*

LITERAIRE THRILLER

Verdrongen verleden

MARIANNE & THEO
HOOGSTRAATEN

DE CRIME COMPAGNIE

MARIANNE EN THEO HOOGSTRAATEN

Verdrongen verleden

© 2012 De Crime Compagnie en Marianne en Theo Hoogstraaten
Omslagontwerp Cunera Joosten
Verzorging ePub Michiel Niesen, ZetProducties, Haarlem
ISBN 978 94 610 9082 9
NUR 332

Meer informatie over De Crime Compagnie op www.crimecompagnie.nl

‘Doodgaan is een kunst, zoals alles. Ik kan het meesterlijk.’
SYLVIA PLATH – Fragment uit *Lady Lazarus*

‘Slaap met het donker, vrouw slaap met de nacht.’
H. MARSMAN – Fragment uit *Afscheid*

Proloog

‘ZOU JE EEN STUKJE WILLEN OPSCHUIVEN?’

Er staan twee vrouwen voor hem, beladen met volle plastic tassen van een middagje winkelen. Een van hen wijst naast hem, de ander kijkt afkeurend naar zijn felgekleurde scooter, die hij naast het houten bankje op de standaard heeft gezet.

Zonder iets te zeggen schuift hij wat op. De vrouwen gaan zitten en beginnen een gesprek over vrienden en relaties alsof hij het niet woord voor woord kan volgen, alsof hij niet bestaat. Ze hebben zich ongetwijfeld geen moment afgevraagd waarom hij hier zit. Er is blijkbaar niets ongewoons aan een jongen die in zijn eentje op een bankje naar een spoorwegovergang en een station zit te staren.

Het gesprek wordt intiemer. De vrouwen lijken zich zijn aanwezigheid toch bewust te zijn, want ze dempen hun stemmen. Een van hen werpt hem een blik toe die duidelijk maakt dat ze zich stoort aan het feit dat hij er nog steeds zit.

Hij klemt zijn lippen op elkaar en probeert zich voor hun geklets af te sluiten, de draad van zijn gedachten weer op te pakken.

Alles is eindig, behalve het eeuwige leven dat na het einde begint.

Hij schudt het hersenspinsel onmiddellijk weer van zich af. Oneindige liefde of eindeloos geluk bestaan alleen in de geest van wie erin gelooft, net als eeuwig leven of eeuwige verdoemenis. Hij moet zich door zulke gedachten vooral niet in de war laten brengen.

Alles is eindig; voorbij is voorbij.

De roodwitte bomen van de spoorwegovergang zwaaien omhoog. Nog voor het rode licht is gedoofd steekt er al een drietal tienermeisjes op de fiets het spoor over. Ze schreeuwen en lachen naar elkaar en blijven, ondanks de toeterende auto achter hen,

naast elkaar rijden. Zodra de automobilist kans ziet om hen te passeren, ontaardt hij zijn frustratie door ze te snijden. Sturen haken in elkaar, een voorwiel draait weg en raakt de stoeprand. Met een kreet van schrik klapt de berijder tegen de stoeptegels, vlak voor het bankje. Ze blijft liggen, haar gezicht vertrokken van pijn. De andere meisjes roepen de automobilist verwensingen na.

‘Shit,’ zegt het slachtoffer terwijl ze opkrabbelt en de schade bekijkt. Haar broek is gescheurd en ze heeft schaafwonden op haar handen. ‘Wat een hufter! En zomaar doorrijden.’ Verontwaardigd kijkt ze de verdwijnende auto na.

‘Tja, dat heb je ervan,’ zegt een van de vrouwen op het bankje gemelijk.

‘Eigen schuld, zou ik zeggen,’ vult de andere aan.

‘Heb ik jullie wat gevraagd soms? Nee? Hou dan je kop.’ Woedend steekt ze haar middelvinger naar hen op. ‘Stomme trutten.’ Ze bukt zich en zet haar fiets overeind.

‘Je voorwiel staat krom,’ zegt een van haar vriendinnen.

Hij slaat het tafereel gade alsof het zich een eind verderop afspeelt. Nog een paar minuten, ziet hij op zijn horloge. Straks passeert eerst de stoptrein, die hij al langs het perron ziet staan. Ongeveer twee minuten later zal vanaf de andere kant de intercity voorbij denderen en zonder af te remmen door het station razen.

‘Kun je misschien even helpen?’ vraagt een van de meisjes. ‘Jij hebt meer kracht dan wij.’ Ze kijkt hem lief en een beetje uitdagend aan, zoals hij van meisjes gewend is. Vroeger zou het hem gelukkig hebben gemaakt. Nu mag hij zich er niet door laten afleiden.

‘Sorry, ik heb wat anders te doen.’

De bel bij de overweg begint te rinkelen en het licht springt op rood. Dalende bomen versperren de doorgang. Auto’s remmen af en vormen een rij die als een harmonica ineens schuift voordat hij definitief tot stilstand komt.

Hij staat op en loopt langzaam naar de overweg.

‘Die spoort niet,’ hoort hij een van de vrouwen achter zich nog zeggen.

Leunend op een spoorboom staart hij naar de trein die het station uit rijdt en op snelheid begint te komen. Een onstuitbare massa, staal op staal, wielen die alles vermorzelen wat op hun weg komt. Vreemd genoeg kan hij er onaangedaan naar kijken. Hij tuurt de trein na tot hij om de bocht verdwijnt. Vrijwel tegelijkertijd doemt daar ook een stipje op, dat snel groter wordt. De intercity heeft gelukkig geen vertraging. Nu komt het alleen nog aan op timing, op dat ene moment waarop niemand hem nog kan stoppen.

Geconcentreerd kijkt hij naar de aanstormende trein. Als de machinist op dit moment een noodstop moet inzetten, zou de trein nog voor de overweg tot stilstand komen.

Nu! Met een soepele beweging duikt hij onder de spoorboom door. Kalm steekt hij de rails over, het gegil en geschreeuw achter zich negerend. Hij weet wat hij doet, heeft dit in zijn fantasie al vele malen gerepeteerd.

Terwijl hij de laatste stappen zet voelt hij een lome ontspanning over zich komen. Een loodzware last glijdt van hem af. In een theatraal gebaar spreidt hij beide armen. Martelaren sterven pas na hun dood, staan soms zelfs op uit hun graf.

Als hij opkijkt naar de raampjes boven de massieve, gele neus van de trein ontmoeten zijn ogen in een flits die van de machinist. Diens mond staat wagenwijd open, alsof hij een doodskreet slaakt.

‘GOEDEMORGEN, QUICKSTART UITZENDBUREAU, U SPREEKT MET IRIS.’

Terwijl ze luistert naar wat er aan de andere kant van de lijn wordt gezegd, verschijnt er een glimlach op haar gezicht.

‘Ik denk, meneer Havermans, dat ik u wel kan helpen. Op dit moment staan er een paar vrouwen ingeschreven die naar mijn idee geschikt zijn voor uw vacature. Ik zal checken wie er beschikbaar is. Ik neem zo spoedig mogelijk contact met u op. Een prettige dag nog.’

Ze legt de telefoon neer en vervolgt haar gesprek met de vrouw die aan de andere kant van haar bureau zit. ‘Kunt u met een computer overweg?’

De vrouw antwoordt bevestigend. Iris staat op en begeleidt haar naar de intakecomputer, waarop werkzoekenden die zich willen inschrijven zelf hun gegevens kunnen intypen.

‘Als u klaar bent komt u weer bij me, dan praten we verder.’ Ze kijkt op en wendt zich tot de man die ze uit een ooghoek in de gaten heeft gehouden omdat hij niet lijkt te weten hoe hij de formulieren op de computer moet invullen. ‘Wilt u alstublieft meekomen, meneer?’ Ze maakt een uitnodigend gebaar naar haar bureau.

‘Mag ik uw identiteitsbewijs en uw verblijfsvergunning even inzien?’

‘Is goed.’ Uit de binnenzak van zijn zwarte leren jas haalt hij een groezelig paspoort en een plastic mapje tevoorschijn.

Zijn donkere ogen nemen haar onderzoekend op, wantrouwig ook. Hoeveel ambtenaren zijn haar al voorgegaan, met hetzelfde verzoek en deels dezelfde vragen die zij nu moet gaan stellen?

‘Is wettig geregeld dat ik hier mag blijven,’ zegt hij terwijl hij haar de documenten overhandigt.

Ze knikt hem vriendelijk toe. Hij komt uit Afghanistan, leest ze in de verblijfsvergunning. Nog geen jaar hier, maar hij spreekt toch al redelijk Nederlands. Regelmatig komen er allochtonen op het uitzendbureau die nauwelijks Nederlands spreken, terwijl ze al jaren hier wonen. Die zijn vrijwel onbemiddelbaar. Een pluspunt dus voor deze man. Het getuigt van een positieve instelling.

Ze vouwt zijn paspoort open en kijkt snel en onopvallend naar de foto. Ze is niet opgeleid om valse paspoorten van echte te onderscheiden, het is alleen een controle om zich in te dekken voor mogelijke problemen achteraf. De man die voor haar zit is onmiskenbaar de persoon op de pasfoto: kort, donker gekruld haar, bij de slapen opgeschoren, een hoog voorhoofd met boven het linkeroog een opvallend litteken, vriendelijke, grote ogen en een relatief kleine, rechte neus. Geboren in Kandahar. Afgaand op zijn geboortedatum moet hij nu zesendertig jaar zijn. De meeste vluchtelingen die hier werk komen zoeken zijn jonger.

‘Wat voor werk deed u in uw vaderland, uw thuisland?’

De toevoeging is niet nodig. Hij antwoordt al voordat ze haar vraag heeft afgemaakt.

‘Ik werk daar op universiteit, geef les, fysica.’

Iris knikt. Hoogopgeleid dus. Voor zo’n man zal toch wel iets te vinden zijn? De vraag is alleen of dat via haar lukt.

‘Zou u hier ook les willen geven?’

Op zijn gezicht breekt een verraste glimlach door. ‘Als dat mogelijk is. U hebt zulk werk voor mij?’

Iris schudt ontkennend haar hoofd. ‘Ik vraag het omdat u dan beter direct contact kunt zoeken met universiteiten of hogescholen. Een open sollicitatie. Weet u wat dat is?’

Zijn gezicht betreft weer. ‘Ik heb al veel brieven verstuurd. Soms niet eens antwoord. Beter lager beginnen om samenleving leren kennen. Daarom ben ik hier.’

‘Wat voor werk zou u willen doen?’

‘Ik wil alles proberen. Nu alleen maar zitten, niets doen, of taal leren.’

‘Voor iemand die hier zo kort is als u spreekt u goed Nederlands. Dat maakt het makkelijker om werk voor u te vinden. Productiewerk in een fabriek, tijdelijk, om te beginnen. Zou u daar voor voelen?’

‘U hebt dus werk?’ Opluchting en ongeloof strijden op zijn gezicht om de voorrang.

‘Als u in een fabriek wilt werken...’ Voor de zekerheid draait ze zijn verblijfsvergunning om. Ze zucht. Op slag slaat haar stemming om. Hij heeft geen werkvergunning. Deze man is niet achterlijk, hij weet donders goed dat hij niet mag werken. Daarom probeerde hij het waarschijnlijk zonder hulp bij de intakecomputer, alsof hij uiteindelijk niet toch zijn papieren had hoeven tonen.

‘Het spijt me.’ Ze schuift zijn papieren over het bureau terug en kijkt hem verwijtend aan. ‘U hebt geen werkvergunning. Ik kan niets voor u doen. Dat moet u toch weten?’

‘U zei u hebt werk.’ Zijn lippen vormen een smalle streep. Hij zet beide handen voor zich op het bureau. ‘U hebt werk. Waarom geeft u dat niet aan mij tot iemand anders is gevonden, met vergunning? Werk wordt nu niet gedaan en ik zit te vervelen, maar krijg wel geld betaald. Klopt niet. Is slecht voor uw land. Ik wil wat doen.’

De logica is onweerlegbaar. Hoe legt ze hem echter uit dat logica en vreemdelingenbeleid in dit land weinig raakpunten hebben? Goed opgeleide mensen zoals hij, die zich onvoorwaardelijk willen inzetten, moeten een moedeloos makend bureaucratisch traject doorlopen voordat ze aan de slag mogen, terwijl voor groepen laagopgeleiden zonder enig perspectief op werk de poort wagenwijd openstaat. Politiek, de historie van haar land, ze heeft er zelf al moeite mee om het te begrijpen. Laat staat dat ze deze man het kansloze van zijn situatie kan uitleggen.

‘Het spijt me heel erg. Ik mag u niet aan werk helpen zolang u geen werkvergunning hebt.’

Hij blijft in dezelfde houding zitten, alsof hij nadenkt. Even sluit hij zijn ogen. Dan, in een flits, veegt hij met één beweging alle

papieren van haar bureau en begint in een voor haar onverstaanbare taal te schreeuwen.

Ze deinst achteruit. Vanuit haar ooghoek ziet ze haar collega Marcel, die aan het bureau naast het hare met een vrouw zit te praten, overeind komen.

‘Alstublieft. Blijft u kalm. Ik mág u niet helpen, dat zei ik al. Ik moet me aan de regels houden, dat moet u begrijpen.’

‘Regels, regels... Ik mag níets, alleen zitten, wachten tot ze me zeggen dat ik weer terug moet naar mijn land. Ik wil werken, eigen geld verdienen!’

Hij lijkt wat gekalmeerd, staat op en bukt zich om de papieren op te rapen. Als hij overeind komt staat Marcel opeens voor hem.

‘Wilt u dit pand onmiddellijk verlaten!’ klinkt het geïrriteerd en dreigend tegelijk.

De verkeerde toon op het verkeerde moment.

De man kijkt Marcel aan alsof hij met een melaatse van doen heeft. Hij balt zijn vuisten, maar houdt zich in. ‘Eerst pand uit, dan land uit, is dat wat u wilt?’

‘Ik wil alleen dat iemand die zich niet gedraagt hier weggaat,’ snauwt Marcel.

Even lijkt het of de man op de provocatie zal ingaan, maar hij bedenkt zich en keert zich om. Op weg naar de deur houdt hij stil bij een computer. Daar verliest hij alsnog zijn zelfbeheersing. Hij pakt het toetsenbord met beide handen, rukt het los en smijt het op de grond. Op zoek naar iets om zijn frustratie verder op af te reageren kijkt hij rond. Zweetdruppels verschijnen op zijn voorhoofd, zijn gezicht is verkrampd.

‘Niet doen. Geen geweld, alstublieft.’ Iris is opgesprongen en loopt op de man toe. ‘U bent een redelijk mens. Wij kunnen er niets aan doen; wij maken de regels niet.’

Ze houdt haar adem in. Hij zegt niets, maar heeft zijn voornemen om Marcel te lijf te gaan zo te zien nog niet laten varen. De spanning hangt bijna tastbaar in het kantoor. Dan knapt er iets in hem en slaat hij zijn handen voor zijn gezicht.

‘Dit had ik niet mogen doen. Neem mij alstublieft niet kwalijk.’

‘Donder op man,’ snauwt Marcel. ‘Ik heb het te druk om me met malloten als jij bezig te houden.’

‘Hou je in, Marcel.’ Iris pakt hem vast en duwt hem weg. Haar stem klinkt ongemeen fel. ‘Dit handel ik af.’

‘Tot je dienst. Ben je soms al aan het oefenen voor je nieuwe functie? Zorg je er ook voor dat hij dat toetsenbord vergoedt? Ik zou de politie erbij halen.’

‘Ik doe dit op mijn manier.’

Marcel gaat nijdig achter zijn bureau zitten. Iris vermoedt dat hij het niet kan uitstaan dat zij de belangrijkste kandidaat is voor de functie van regiomanager die binnenkort vacant is, een baan waarvoor hij voorlopig niet in aanmerking komt. Hij herstelt zich snel en vervolgt het gesprek met zijn cliënte, die angstig heeft toegekeken.

‘Neemt u mij niet kwalijk. Soms wordt het te veel. Ik zal weggaan,’ zegt de Afghaan. Hij maakt een hulpeloze indruk. Zijn handen, die net nog tot vuisten waren gebald, hangen slap langs zijn lichaam.

‘Wilt u misschien een kop koffie?’

Zijn gezicht ontspant, er verschijnt zelfs een vage glimlach op. ‘U bent vriendelijk. Ik schaam mij. Dank u wel.’ Dan draait hij zich om en loopt naar buiten.

Als even later de cliënte van Marcel is vertrokken, valt hij naar haar uit. ‘Je bent niet goed bij je hoofd! Als je iedereen die hier onze tijd komt verdoen een kop koffie aanbiedt, dan heten we straks uitzendbureau De Instuif. Leuk vooruitzicht!’

‘Ach, stik!’ Ze draait hem haar rug toe en loopt naar het keukentje om koffie voor zichzelf te halen. Bijna twaalf uur, ziet ze op de klok. Vanmiddag zitten ze hier gelukkig met z’n drieën. Dan kan Marcel al zijn aandacht op Ellis richten, hun collega die alleen ’s middags werkt. Ze is pas een maand in dienst, nog te kort om de attente en voorkomende Marcel in te delen in de categorie foute mannen. Ze betrapt Ellis er regelmatig op dat ze verliefd naar hem

glimlacht. Dat geeft te denken. Een intercedente moet over een flinke portie mensenkennis beschikken, anders is ze ongeschikt voor dit werk. Marcel wordt haar eerste probleem, als ze de functie van regiomanager werkelijk krijgt.

Het koopavondpubliek is al naar huis. De hangjongeren op het winkelplein, die een risico vormen omdat er weleens een van het groepje naar de steeg komt om tegen de muur te pissen, zijn vertrokken. Het is waterkoud. Neonreclames en verlichte etalages aan de overkant van het plein schemeren door een gordijn van motregen. Alles lijkt hem mee te zitten. Een betere avond om een moord te plegen had hij zich niet kunnen wensen, bedenkt hij cynisch. Ongeduldig kijkt hij op zijn horloge. Waar blijft die man toch? Opruimen, kas afsluiten, naar achteren lopen, misschien koffiekopjes afwassen, jas aantrekken, het alarm inschakelen en snel door de voordeur naar buiten. In de afgelopen weken heeft hij vastgesteld dat die handelingen ongeveer een kwartier in beslag nemen. Het is al tien voor halftien geweest. Hij zal toch niet nog glazen zijn gaan slijpen, of de boekhouding zitten bijwerken?

Observeren, plannen, uitvoeren. Voor hem is dat een gelegenheidsschema, voor vaklui ongetwijfeld de gewoonste zaak van de wereld, net zoals het wanhopige gesmeek van het slachtoffer, de doodsangst in diens ogen, waar hij zowel naar uitkijkt als tegenop ziet. Daarom wil hij er niet te lang mee worden geconfronteerd, uit angst weekhartig te worden.

Mij komt de wrake toe, staat er geschreven. Vroeger zou hij het zeker hebben overgelaten aan de almachtige God van de zondagsschool om de schuldigen te straffen. Toen was hij zelfs geneigd om zijn kwelgeesten ook zijn andere wang toe te keren. Maar vroeger is dood, net als zijn vader, net als God, die naar zijn stelligste overtuiging zelfs nooit heeft bestaan.

En God zag dat het goed was. Hij hoort nog de gedragen stem van zijn vader als hij zondags na de maaltijd voorlas uit de Bijbel. Een alwetende en almachtige Regisseur, die glimlachend toekijkt terwijl onschuldige kinderen verschrikkelijk lijden, die instemmend knikt

als Zijn schepsels elkaar afmaken, die niet ingrijpt terwijl ze van Zijn schepping een chaos maken. Een weerzinwekkende gedachte.

Als hij wil dat de schuldigen hun straf niet ontlopen, zal hij zelf op Gods stoel plaats moeten nemen, de wrekende gerechtigheid, die zowel oordeelt als executeert. Het vonnis is uitgesproken, het is tijd om het te voltrekken.

Vijf voor halftien. Er staan nog twee auto's op het kleine parkeerterrein voor de winkeliers. De rode bestelwagen is van de opticien en de blauwe sedan van de eigenaar van het restaurant, dat pas rond halfelf sluit.

Beweging in de steeg. Terwijl hij de motor start begint zijn hart heftig te kloppen. Het hoeft niet per se vandaag. Volgende week kan ook. Sterk zijn, geen twijfels. De omstandigheden zijn nu optimaal. Hij probeert zijn handen, die hij om het stuur van de bestelbus heeft geklemd, te ontspannen. Nog even, dan komt die rotzak de steeg uit. Daarna moet hij nog een meter of tien naar zijn auto lopen. Vanaf het plein is hij dan niet meer te zien.

De hand waarmee hij de versnellingspook naar voren duwt, trilt. Hij krijgt het koud, voelt zijn maag samentrekken. Het lijkt of hij de controle over zijn benen heeft verloren, want het koppelingspedaal komt zo onbeheerst omhoog dat de bus naar voren schiet, onstuitbaar, recht op het slachtoffer af. Een fractie van een seconde kijkt hij in diens verbijsterde ogen.

Na de klap rijdt hij een paar meter achteruit en manoeuvreert de bus daarna vlak naast het lichaam. Hij opent het portier en springt eruit. Gejaagd schieten zijn ogen over de struiken aan de andere kant van het parkeerterrein. Erachter ligt de overdekte fietsenstalling van een scholengemeenschap. Op een zwoele zomeravond moet dat een uitgelezen plek zijn voor vrijende paartjes. Hij is ervan uitgegaan dat die nu zijn uitgeweken naar comfortabeler plekken. Er duikt niemand op om te kijken wat er is gebeurd. Op het winkelplein is de klap ook niet gehoord, anders was er beslist al iemand door de steeg gekomen.

Haastig loopt hij om de voorkant van de bus heen. De confrontatie met zijn slachtoffer, dat levenloos op de grond ligt, ontnemt hem even de adem. Niet aarzelen nu. Hij moet dit doen, omdat niemand anders zal kunnen en willen begrijpen wat die man heeft aangericht. Als in een roes stapt hij over hem heen en trekt de zijdeur van zijn bus open. Hij pakt het slappe lichaam onder de oksels, trekt het overeind en werkt het bovenlijf zo snel als hij kan over de rand van de laadvloer. Terwijl hij naar binnen klimt houdt hij allebei de armen vast om te voorkomen dat het terugglijdt. Daarna trekt hij het helemaal naar binnen, draait het op zijn buik, bindt armen en benen vast met plastic strips en stopt een prop in de mond. Hij heeft niet kunnen vaststellen hoe ernstig gewond zijn slachtoffer is. Mocht hij tijdens de rit bij kennis komen, dan kan hij in elk geval niet gaan schreeuwen. Hij springt de bus weer uit en duwt de laaddeur dicht. Hijgend van de inspanning kijkt hij om zich heen. De achterkant van gesloten winkels, donkere ramen, een verlaten steeg, bewegingloze struiken.

Pas als hij achter het stuur zit en de bus wegrijdt, ontspant hij zich. De eerste akte is gespeeld, de regisseur is tevreden. Nu een kort *changement de decor* en akte twee kan beginnen, heftiger dan de eerste, met nieuwe spelers, die daar nog geen weet van hebben. De audities zijn geweest. Hij heeft de acteurs voor de hoofdrollen gecast, hun optredens zorgvuldig gepland, tot hun onvermijdelijke einde. *Avé Caesar, zij die gaan sterven, groeten u.* Bloed, ontredde, chaos, alles volgens een vooropgezet plan. Het aftellen is begonnen. Deze regisseur zal de regie niet voortijdig uit handen geven.

Dagboek van Sander, 4 mei

Ik ben lelijk, lelijk als de nacht. Als ik in de spiegel kijk word ik aangestaard door iemand met een gezicht vol puisten, een te brede opgetrokken wipneus met neusgaten die me aankijken alsof het ogen zijn en flaporen als extra handicap. Had ik ook nog een vervormde ruggengraat gehad, dan kon ik zonder schmink en hulpmiddelen voor de gebochelde van de Notre Dame doorgaan.

Je neemt het veel te zwaar op... Wie je beter leert kennen kijkt daar toch doorheen... Wat maakt het mij nou uit hoe je eruitziet... Het gaat in het leven toch om innerlijke schoonheid... Dodelijke clichés, waarmee mijn familie en mensen die zich vrienden noemen met woorden proberen mijn leven zin te geven, terwijl hun ogen langs mij heen kijken. Volgens mij weten zelfs mijn vader en moeder zich geen raad met mij. Een zoon die er niet uitziet en regelmatig depressief raakt, past blijkbaar niet in het plaatje van maatschappelijk geslaagde ouders met een hoog inkomen. Ik zou daarover met hen willen praten, maar krijg er de kans niet voor omdat ze altijd weg zijn voor hun werk. Sinds mijn vader zijn roeping tot dominee ingeruild heeft voor die van volksvertegenwoordiger, brengt hij het grootste deel van de week door in Den Haag. En mijn moeder wordt volledig in beslag genomen door haar baan als directrice van een verpleeghuis voor bejaarden. Zelfs tijdens de schaarse momenten waarop ze wel thuis zijn, is het nog moeilijk om tussen de telefoongesprekken door meer dan oppervlakkig contact met hen te krijgen.

Niemand weet wat ik werkelijk voel. Mensen staan niet open voor het leed van anderen, gaan het uit de weg, ontkennen dat het bestaat. Toch heb ook ik een uitlaatklep nodig als het me te veel wordt.

Daarom begin ik vandaag, op mijn achttiende verjaardag, met dit dagboek. Ik zal er niet elke dag iets aan toevertrouwen. De dagelijkse sleur is de moeite van het noteren niet waard. Het gaat me om alles wat mijn leven beïnvloedt, of wat me aangrijpt, om gebeurtenissen die mensen met een aantrekkelijker uiterlijk dan het mijne aan het denken zullen zetten. Daarom laat ik dit dagboek misschien ook aan anderen lezen. Om het voor hen toegankelijker te maken, zal ik proberen beeldend en levendig te schrijven en zal ik personen, die er een belangrijke rol in spelen, zelf aan het woord laten.

Wie deze regels onder ogen krijgt moet wel beseffen dat ik heel wat innerlijke strijd heb geleverd voordat ik de eerste woorden opschreef. Besef ook dat het diepste leed bestaat waar niemand het vermoedt, en dat het tot extreme reacties kan leiden. Lees gerust verder, maar wees gewaarschuwd.

‘DOE NIET ZO STOM, MA.’ Iris begint meesmuilend te lachen. ‘Een beurs voor het paranormale... een sporthal vol zweverige types zul je bedoelen. Waarzeggers, handlezers, kaartleggers, koffiedikkijkers. Is dat wat je wilt? Die onzin is al zo oud als de wereld, net als je horoscoop die je dagelijks in de krant leest en waaraan je zo veel belang hecht.’

‘Je kunt daar met van alles kennismaken. Ik wil me alleen oriënteren.’ Haar moeder kijkt verongelijkt en gaat naar de keuken. ‘Een kopje thee?’ vraagt ze terwijl ze de waterkoker vol laat lopen. ‘Ik heb rooibos gekocht, die vind jij toch ook lekker?’

‘Draai er maar omheen.’ Iris staat op en loopt haar moeder achterna. Ze kijkt rond in de ouderwetse keuken met beige, gewolkte tegeltjes, een lelijk aanrechtblad en eikenhouten kastdeurtjes die nog uit vroeger eeuwen stammen. Ze probeert al jaren haar ouders over te halen om een nieuwe keuken aan te schaffen, maar ze zien er het nut niet van in.

‘Nou, vertel op. Je hebt een speciale reden om daarheen te gaan. En kom niet aan met gezwam over praten met geesten van overledenen of zo, want dat is absolute onzin.’

‘Dat zeg jij. Ik zou daar maar niet zo zeker van zijn.’

Wat moet ze daar nou op zeggen? Iris observeert haar moeder, terwijl die water in de theepot schenkt. Ze lijken op elkaar, uiterlijk althans. Met hun halflange, blonde haar, amandelvormige, groengrijze ogen, een rechte neus en hoge jukbeenderen stralen ze iets aristocratisch uit, wat door vreemden al snel voor arrogantie wordt versleten.

Haar moeder pakt theeglazen uit een keukenkastje en zet ze op het aanrecht. ‘Je weet dat ik door al dat gesjouw met mijn moeder al heel lang last heb van mijn rug.’

‘Dat moet je ook niet doen. Daar ben je niet voor opgeleid. Oma zit in een verpleeghuis om verpleegd te worden. Niet om door jou uit bed te worden getild en te worden aangekleed.’

‘Als ik niet langskom laten ze haar halve dagen in bed liggen,’ reageert haar moeder verontwaardigd. ‘Niet genoeg handen aan bed, zeggen ze. Je zult het misschien niet geloven, maar ze hebben haar aangeleerd om in een luier te plassen, terwijl ze niet eens incontinent is. Ik heb wel eens op de bel bij haar bed gedrukt om te kijken hoelang het duurde voordat er iemand kwam kijken. Meer dan tien minuten! De verzorgster moest helemaal van een andere afdeling komen. Je kunt er in alle rust doodgaan zonder dat ze het in de gaten hebben.’ Met een klap zet ze de suikerpot op het aanrecht.

‘Toch moet je ook aan jezelf denken, ma. Twee dagen in de week naar het verpleeghuis, drie keer per week Mick ophalen van de kleuterschool en op hem passen tot na het avondeten. Ik vind dat Hugo en Susan een andere oplossing voor hem moeten zoeken. Je bent roofofbouw op jezelf aan het plegen. Weet je dat iemand als jij een sandwichmoeder wordt genoemd?’

‘Sandwichmoeder? Oppassen op mijn kleinkind vind ik leuk, daar krijg ik energie van. Ik kom alleen maar niet van die rugpijn af. Geen fysiotherapeut die me kan helpen,’ vervolgt ze zonder Iris de kans te geven om te reageren. ‘Op die beurs -’

‘Nee hè? Je gaat me toch niet vertellen dat je daar op zoek gaat naar een handoplegger? Je hebt ze toch wel allemaal op een rijtje?’ barst Iris uit. ‘Straks smeren ze je nog een magnetisch armbandje aan. Helpt gegarandeerd tegen allerlei kwalen, vooral rugpijn, kost slechts twintig euro, een fractie van het honorarium voor een fysiotherapeut.’

‘Doe niet zo cynisch.’ Haar moeder zucht even diep. ‘Heb je wel eens van reiki gehoord? Tante Els heeft er veel baat bij.’

‘Ach ja, tante Els. Nu ben ik overtuigd. Nee, reiki zegt me niets.’

‘Oordeel er dan niet over. Laat me gewoon uitzoeken of het mij kan helpen. Die rugpijn is soms niet te harden. Je vader is al net zo

cynisch als jij, die krijg ik daar niet mee naartoe. Alsjeblieft, Iris. Ga jij met me mee.'

'Waarom vraag je Hugo niet, of Susan?'

Ze ziet haar schoonzus er wel voor aan dat ze daar iets nieuws, iets spannends in ziet.

'Te druk allebei, dat weet je. Jij hebt meer tijd. Je wilt vast niet dat ik alleen ga. Stel je voor dat ik iets stoms doe.' Ze glimlacht innemend en schenkt de glazen vol. 'Seniele moeder dreigt spaarrekening te plunderen ten gunste van magnetiseur met glatte praatjes. Dat laat je toch niet gebeuren?'

Iris schudt haar hoofd. Ze pakt haar thee van het aanrecht, loopt terug naar de kamer en gaat zitten in de donkerrode fauteuil, erg lelijk, maar comfortabel, haar vaste plekje als ze bij haar ouders is.

'Alleen om je te behoeden voor kwakzalvers.'

'Lief van je.' Haar moeder gaat tegenover haar op de beige, leren bank zitten en roert bedachtzaam in haar thee. 'Hoe was het op je werk vandaag?'

'Viel wel mee. Vrijdag is het meestal niet zo druk. Gisteren hadden we wat problemen met een asielzoeker die bijna door het lint ging.'

Haar moeder neemt haar bezorgd op. 'Door het lint ging... Hij heeft jullie toch niet bedreigd hè, omdat je geen werk voor hem had? Je leest van die rare dingen in de krant over buitenlanders die denken dat ze worden gediscrimineerd als ze niet direct worden geholpen.'

'Nee hoor, ma.' Ze onderdrukt haar irritatie en neemt een slok. 'Het ligt niet zo eenvoudig als jij het voorstelt. Ik had die man graag aan werk geholpen. Hij had helaas geen werkvergunning en dus hield het op. Het is allemaal zo uitzichtloos voor iemand als hij, snap je?'

'Ze kunnen toch niet iedereen die hier asiel komt vragen meteen een werkvergunning geven? Dat moet je toch ook begrijpen.'

'Mag ik alsjeblieft medelijden met die man hebben?'

‘Typisch Iris. Altijd bezorgd om anderen. Je zou een goede moeder zijn, weet je dat?’

‘Waar slaat dat nou weer op?’ reageert ze verontwaardigd.

‘Ik vraag me werkelijk af of je ooit een man krijgt, en kinderen,’ gaat haar moeder onverstoorbaar verder. ‘Je loopt al tegen de dertig en je bent nog steeds vrijgezel. Het lijkt me zo ongezellig als je thuiskomt en er is niemand. Ja, je kat, maar dat is wat anders. Op die beurs zijn ook helderzienden. Je zou eens bij zo iemand langs moeten gaan.’

‘Als je niet onmiddellijk ophoudt, dan zoek je maar iemand anders om met je mee te gaan.’

‘Dat lukt me nooit, want het is aanstaande zondag al.’

Terwijl ze naar huis rijdt speelt het gesprek met haar moeder nog door haar hoofd. Ze had zich niet moeten laten overhalen om met haar mee te gaan naar die para-pocus beurs, meer tegengas moeten geven en haar moeten overreden om ervan af te zien. Nu zit er niets anders op dan zondag een knop om te zetten en een haar wezensvreemde wereld binnen te stappen, zonder het cynisme tentoon te spreiden waarmee ze een dergelijke manifestatie normaal gesproken tegemoet zou zijn getreden.

Ze rijdt de toegang naar de parkeergarage onder het appartementencomplex op en stopt voor de slagboom. Raampje open, plastic kaartje in een gleuf stoppen, weer uitnemen en de slagboom zwaait omhoog. Een smalle doorgang tussen betonnen wanden vol zwarte strepen en laksporen dwingt haar rechts aan te houden. Automobilisten verkijken zich regelmatig op deze bocht.

Nooit zal ze wennen aan de sinistere sfeer die tussen de pilaren van de door neonbuizen verlichte garage hangt, nooit zal ze zich er op haar gemak voelen. Als ze haar auto op zijn plek heeft gezet loopt ze snel zonder op of om te kijken naar de lift. Ze verstijft even als er aan de andere kant van de garage iets op de vloer stuitert. Het ijle geluid galmt door de naargeestige, ogenschijnlijk uitgestorven ruimte. Waarom hebben ze haar geen parkeerplaats vlak bij de lift gegeven, zoals ze heeft gevraagd? De beheerder

van het complex weet net zo goed als zij dat hier 's nachts zwervers en drugsverslaafden slapen en dat er regelmatig wordt gedeald. Een vrouw alleen kan zich hier onmogelijk veilig voelen.

Nadat ze op de liftknop heeft gedrukt verbijst ze zich. Aan de oplichtende getallen boven de deur van de lift ziet ze dat hij helemaal van de bovenste etage moet komen.

Bij de centrale hal maakt ze een tussenstop om haar brievenbus te legen. In de lift neemt ze het stapeltje door. Krantje, rekeningen en een envelop met STRIKT PERSOONLIJK in hoofdletters onder haar naam geschreven. Waarschijnlijk heeft ze een prijs gewonnen en moet ze om die te kunnen incasseren eerst iets overbodigs of onbenulligs aanschaffen bij een firma die haar heeft geselecteerd uit een adressenbestand waarin ze ongevraagd is opgenomen. Vrouw alleen, eind twintig, behoorlijk inkomen, meer vrije tijd dan een jonge moeder, ongetwijfeld geïnteresseerd in cosmetica, slankheidsproducten, reizen en vrouwenbladen. Het wordt tijd dat ze een sticker op haar brievenbus plakt met het verzoek er geen reclame in te stoppen.

Op de derde etage glijden de liftdeuren open. Ze stapt uit en komt in een vierkante hal met zware, houten deuren die standaard zijn voorzien van een kijkgaatje. Voor nummer 312 haalt ze een sleutel uit haar tas en steekt hem in het slot. Een kattenpislucht slaat haar tegemoet. Gisteren geen tijd gehad om de kattenbak te verschonen. Ze doet het licht in de hal aan, legt haar post op het schoenenkastje en loopt, op lichtknopjes drukkend, via de keuken naar de woonkamer, op zoek naar Beau, haar gecastreerde, roodharige pers. Hij blijkt het zich gemakkelijk te hebben gemaakt in de slaapkamer, op haar hoofdkussen. Zodra hij haar ziet begint hij luid te spinnen en met zijn nagels in het dekbed te klauwen.

‘Foei, Beau. Je mag niet op bed liggen. Weet je dat nou nog niet?’ Hij rolt behaaglijk op zijn rug, haar uitnodigend hem op zijn buik te kroelen.

Glimlachend tilt ze hem van bed en zet hem op de grond. ‘Daar trap ik niet in, ondeugd.’ Met de kat achter zich aan loopt ze naar